

การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาชีวิต นายแสวง มะโนลัย
ปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลาร้องไห้
**An Analytical Study of Philosophy of Life of
Mr. Saweang Manolai
who is the Philosopher of Villagers in Thung Kula**

ปัญญา ศาสตรา¹,
จรัส ลีกา², อุดม บัวศรี³, สุวิน ทองปิ่น⁴,
พระนรินทร์ สีสเตโช⁵, อัจฉริยะ วงษ์คำชา⁶
ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน จังหวัดเลย¹
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{2,3,4,5}
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ⁶
**Panya Sattru⁴, Jaras Leeka², Udom Buasri³,
Suwin Thongpan⁴, Phra Narin Silatejo⁵
Ajchariya Vongkhamsao⁶**
Director of Non-formal Education Office, Loei Province⁴
Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Khonkaen Campus, Thailand^{2,3,4,5},
Noarth Eastern University, Thailand⁶
Corresponding Author, Email: Panya-Sattru@gmail.com

บทคัดย่อ*

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและปรัชญาการดำเนินชีวิตในทัศนะพุทธปรัชญา 2) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตนายแสวง มะโนลัย ปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลาร้องไห้ 3) เพื่อวิเคราะห์ปรัชญาชีวิตนายแสวง มะโนลัย ปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่ง

* วันที่รับบทความ: 27 พฤษภาคม 2562; วันที่แก้ไขบทความ 27 มิถุนายน 2562; วันที่ตอบรับบทความ: 28 มิถุนายน 2562
Received: May 15, 2018; Revised: June 27, 2019; Accepted: June 28, 2019

กุลาร้องไห้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินชีวิตตามหลักพุทธปรัชญาแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับโลกียะ ต้องใช้หลักหลักธรรมที่เหมาะสมกับสภาวะของผู้ครองเรือนมี ศีล 5 และฆราวาสธรรม เป็นต้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อความเจริญงอกงามในการดำเนินชีวิต และระดับโลกุตตระ มีอริยสัจ 4 และอริยมรรคมีองค์ 8 โดยมีพระนิพพานเป็นเป้าหมายสูงสุด

2. นายแสวง มะโนลัย เป็นปราชญ์ชาวบ้านที่มีความมุ่งมั่นมีพยายามเพื่อการเอาชนะอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้น เห็นวิกฤตต่างๆ เป็นโอกาส ยึดมั่นในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ภาคปฏิบัติจนประสบความสำเร็จได้เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตของคนในสังคม และเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และการทำบุญอินทรีย์ของสังคม

3. นายแสวง มะโนลัย ได้ประพจน์เป็นแบบอย่างในฐานะปราชญ์ชาวบ้านผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ และการนำหลักคำสอนทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต มีหลักสมาธิวิเวก หลักทวิมรรคมีองค์ 8 และหลักมัตตัญญูตา ทำให้นายแสวง มะโนลัย เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชนและสังคมทั่วไป

คำสำคัญ: ปรัชญาชีวิต; ปราชญ์แห่งทุ่งกุลาร้องไห้; นายแสวง มะโนลัย

Abstract

This research aims to : 1) to study the concepts, theories and philosophy of life in Buddhist philosophy 2) to study the way of life of Mr. Saweang Manolai, the local philosopher of Thung Kula 3) to analyze the life philosophy of Mr.Saweang Nalai, the Philosopher of Thung Kula Rong Hai, This research is the qualitative research methodology and the data were descriptively analyzed by the inductive analysis method.

The research results were as follows :

1. Living according to Buddhist Philosophy is divided into 2 levels. Ie, the level of logic must use the principles that are appropriate for the conditions of the rulers. There are 5 precepts.And Supermundane states (Lokuttara Dhamma) etc. with the aim to flourish in life And the level of

logutra, with 4 Noble Truths and Archanikas, with a body of 6, with Nirvana as the ultimate goal

2. Mr. Saweang Manolai is a villager who has a commitment to try to overcome various obstacles that arise. Saw various crises as an opportunity to adhere to the sufficiency economy philosophy Has adopted the sufficiency economy philosophy to practice until being successful as a model for the lives of people in society And is a center of learning in sufficiency economy And the organic fertilizer of society

3. Mr. Saweang Manolai behaved as an example as a villager who succeeded in living the sufficiency economy Philosophy, And applying Buddhist teachings to life Have the right livelihood Master Thittdammikatha And the principle of Mantanyuta, which made Mr. Saweang Manolai to be respected by people in the community and society in general.

Keywords: Philosophy of life; the local philosopher of Thung Kula;
Mr. Saweang Manolai,

บทนำ

วิถีชีวิตและประเพณีวัฒนธรรมของชาวไทยอีสาน มีรากฐานมาจากความเชื่อของศาสนาพุทธที่ปรับให้เข้ากับจารีตพื้นบ้านและยังให้ความสำคัญกับผีที่เป็นความเชื่อดั้งเดิมของคนในบริเวณนี้ชาวอีสานผู้ยึดมั่นอยู่ในจารีตประเพณีที่เรียกว่า “ฮีดบ้านคองเมือง” หรือ “ฮีดสิบสองคองสิบสี่” ที่มุ่งให้ผู้คนช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ร่วมกันทำกิจกรรมให้กับสังคมและหมู่บ้านของตน ฮีดสิบสองคองสิบสี่เป็นประเพณีที่สำคัญในรอบ 12 เดือน มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับอาชีพเกษตรกรรมทำนาและปากท้องของชุมชนเป็นส่วนใหญ่ยกตัวอย่าง เช่น ประเพณีไทยเดือนยี่ทำบุญคูณลาน หรือบางครั้งเรียกว่า ทำบุญกองข้าว การทำบุญคูณลานเป็นช่วงเวลาหลังจากที่ชาวบ้านเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วชาวนาจะนำเฉพาะข้าวเปลือกกลั่นๆ ไปสู่ลาน ทำเป็นกองเหมือนจอมปลวก ทำพิธีบวงสรวงแม่โพสพเลี้ยงพระภูมิเจ้าที่ สู่ขวัญข้าวและนิมนต์พระสงฆ์สวดพระพุทธรูปและถวายอาหารเป็นอันเสร็จพิธี เมื่อสังคมเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ วิถีชีวิตที่เปลี่ยนส่งผลให้ประเพณี พิธีกรรม การดำรงชีวิตของคนอีสานได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเดิมที่ว่า สิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยน พฤติกรรมของมนุษย์จึงเปลี่ยนตามไปด้วยโดยมีปัจจัยทั้งจากภายในและภายนอกที่ทำให้พฤติกรรมของมนุษย์นั้นเปลี่ยนแปลง

วิถีชีวิตคนอีสานแต่ละคนต่างต้องดิ้นรนต่อสู้ชีวิตท่ามกลางความเสี่ยงจากธรรมชาติเช่นกัน จึงทำให้คนอีสานเป็นคนที่ต้องขยัน อดทนต่อความยากลำบากทำให้คน

อีสานมีความอดทนมากกว่าคนในภาคอื่นๆในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหารการกินคนอีสานกินอะไรก็ได้เพื่อความอยู่รอดจึงทำให้ใครหลายๆคนมองคนอีสานว่าเป็นภาคที่จน ลำบาก บ้านนอกแต่นั้นก็เป็นเพราะสิ่งที่คนอีสานได้ทำและสืบสานต่อมาจากบรรพบุรุษรุ่นปู่รุ่นย่าโดยคนอีสานส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตในลักษณะทำการเกษตรแบบยังชีพ (Subsistence) เป็นส่วนมาก คือทำการเกษตรเพื่อที่จะนำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือนของตนวิถีชีวิตของคนอีสานที่อาศัยอยู่บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันยึดอาชีพเกษตร เช่น การปลูกข้าวจับปลาทอดผ้าต้มเกลือเพื่อบริโภคและขายสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นภาพสังคมเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม และต้องประสบกับปัญหามากมายทั้งเรื่องที่ดินทำกิน เกษตรกรจำนวนมากไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ต้องเช่าที่ดินทำกิน ปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรการผลิตโดยเฉพาะน้ำ และทรัพยากรพันธุกรรมทั้งหลาย อีกหนึ่งปัญหาของชาวนาไทย ที่สั่งสมมาเนิ่นนานและไม่สามารถทำให้ชาวนาสืบตาท่าปากได้นั้น ส่วนหนึ่งคือการขาดองค์ความรู้ ทั้งการบริหารจัดการที่เป็นระบบในเชิงเกษตรกรรม และการพัฒนาไปสู่การตลาดได้ ทำให้เกษตรกรขาดศักยภาพในการเพิ่มผลผลิตและพึ่งพิงตนเองไม่ได้

สภาพทั่วไปของพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้มีพื้นที่ทั้งหมด 2,107,691 ไร่ความยาว150 กิโลเมตรความกว้าง 50 กิโลเมตร ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ดม, จังหวัดสุรินทร์, จังหวัดมหาสารคาม, จังหวัดศรีสะเกษ และ จังหวัดยโสธร มีทั้งหมด 10 อำเภอ 79 ตำบล 1,068 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 622,188 คน (Ministry of Agriculture and Cooperatives, 2002 : 133) พื้นที่ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ประกอบด้วยพื้นที่ทำการเกษตรพื้นที่อยู่อาศัยแหล่งน้ำและพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการทำการเกษตรในพื้นที่ทำการเกษตรเกือบทั้งหมดเป็นพื้นที่นาและเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมที่จะเพิ่มศักยภาพในการผลิตข้าวได้จำนวน 1.4 ล้านไร่ ปัจจุบันทรัพยากรที่ดินได้เสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากสภาพของดินขาดความอุดมสมบูรณ์เป็นทรายจัดบางพื้นที่เป็นดินเค็มบางพื้นที่ดินมีคุณสมบัติเป็นกรดโดยเฉพาะพื้นที่ดินเค็มได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นและแหล่งน้ำธรรมชาติต่างๆได้ตื้นเขินขึ้นจึงเกิดปัญหาน้ำเค็มไหลลงสู่ลำน้ำธรรมชาติป่าไม้ถูกทำลายมากขึ้นและเกษตรกรขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้งดังนั้นดินในทุ่งกุลาร้องไห้จึงมีความสมบูรณ์ต่ำดินขาดอินทรีย์วัตถุเป็นทรายจัดบางแห่งเป็นดินกรดและดินเค็มซึ่งได้แพร่กระจายเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นเพียงพืชหลักคือข้าวอย่างเดียวทำให้ผลผลิตข้าวอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมากประมาณ 10-15 ถังต่อไร่ (Ministry of Agriculture and

Cooperatives, 2002 : 1-2) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจโดยมีหลักการที่สำคัญว่าเป็นแนวทางการดำเนินทางการดำรงอยู่ของคนในทุกระดับและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงทั้งนี้การพัฒนาตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงคือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนฐานของทางสายกลางความไม่ประมาทพึ่งพาตนเองโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลมีการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผนการตัดสินใจในการกระทำที่รู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ (Agriculture and Cooperatives, 2008 : 2) เศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะของประเวศวีสันนั้นมองว่าเป็นเศรษฐกิจที่มีรูปแบบบนทางสายกลางหรือเศรษฐกิจแบบมีขั้วมาปฏิบัติเพราะเชื่อมโยงทุกเรื่องเข้าด้วยกันทั้งเศรษฐกิจจิตใจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (Prawet Wasi, 2007 : 6) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการอุดมการณ์และปรัชญาที่เกิดจากการเรียนรู้ถึงเหตุปัจจัยของสังคมที่ต้องเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์เป็นการกลับฟื้นคืนจิตวิญญาณของมนุษย์เศรษฐกิจที่ไม่ใช่เศรษฐกิจเงินตราแต่เป็นเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเป็นหลักเป็นการมองและเข้าใจมนุษย์ในความหมายของความเป็นมนุษย์ชาติโดยรวมที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติตามหลักแห่งสังขธรรมความจริงพุทธเศรษฐศาสตร์อันเป็นเส้นทางนำไปสู่การสั่งสมสติปัญญาโดยมีผลผลิตที่สำคัญของปัญญาคือความสุขหรือลดความทุกข์ให้น้อยลง

ปัจจุบันนี้ได้มีปราชญ์ชาวบ้านอีสานในท้องที่ต่างๆหลายจังหวัดต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงที่ผลักดันจากอำนาจภายนอกด้วยการใช้ความรู้ใช้ปัญญานำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาผสมผสานกับแนวคิดที่ว่า “เอาธรรมะเป็นฐานเอางานเป็นที่ตั้ง” โดยไม่คำนึงถึงเงินเพราะเงินเป็นผลที่ตามมานี้เป็นลักษณะของการอยู่ด้วยลำแข้งของปราชญ์ในรูปของการเกษตรผสมผสานหลากหลายรูปแบบและวิธีการกลับมาใช้อย่างได้ผลเพราะพระพุทธศาสนามีความผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านานมีหลักคำสอนที่สอดคล้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ที่เป็นจริงของสังคมมีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงามมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาให้กับชีวิตและสังคมซึ่งสังคมไทยเคยได้รับเอาวิธีปฏิบัติแบบพุทธมาใช้ในชีวิตประจำวันวิถีชีวิตของผู้คนจึงมีความผูกพันใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนาเป็น

อย่างมากแนวคิดและวิธีการในการแก้ปัญหาที่ได้รับมาจากอิทธิพลของคำสอนในพระพุทธศาสนาแต่ด้วยอำนาจของเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างใหญ่หลวงในปัจจุบันทำให้ค่านิยมและวิถีปฏิบัติแบบพุทธศาสนาได้ถูกลดความสำคัญลงวิธีการแก้ปัญหาแบบพุทธศาสนาก็ได้ถูกละเลยตามไปด้วย และเกิดมีแนวคิดการแก้ปัญหาแบบใหม่ที่ได้รับอิทธิพลมาจากกระแสวัตถุนิยมเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหาในปัจจุบันผ่านประสบการณ์ชีวิตที่สั่งสมมาทำให้ปราชญ์ชาวบ้านแต่ละท่านล้วนทรงคุณค่าเพราะความรู้ของพวกท่านเหล่านั้นเป็นความรู้ที่เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงซึ่งถูกปรับแต่งและขัดเกลาตลอดช่วงชีวิตจึงเต็มไปด้วยคุณค่าและความสำคัญปราชญ์ชาวบ้านจึงถือเป็นแหล่งความรู้สากลเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อระบบการเรียนรู้ของคนในสังคม โดยปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน การรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาในการบูรณาการกับวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ โดยการส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการนำประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอนาคต

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และปรัชญาการดำเนินชีวิตของเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ โดยเฉพาะนายแสวง มะโนลัย ว่ามีหลักการดำเนินชีวิตและปรัชญาชีวิตอย่างไร จนประสบความสำเร็จในการต่อสู้ชีวิตและได้รับการยกย่องว่าเป็นปราชญ์แห่งทุ่งกุลาร้องไห้ อันเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการบูรณาการภูมิปัญญา เพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน และพัฒนาสังคมสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และปรัชญาการดำเนินชีวิตในทัศนะพุทธปรัชญา
2. เพื่อศึกษาปรัชญาชีวิต นายแสวง มะโนลัย ปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลาร้องไห้
3. เพื่อวิเคราะห์ปรัชญาชีวิต นายแสวง มะโนลัยปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลาร้องไห้

เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้มีความชำนาญพิเศษในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดปุ๋ยหมัก การปลูกมะพร้าว น้ำหอม กิจกรรมเกี่ยวกลุ่การหมุนเวียนวงจรเกษตรและการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การปลูกผักในถุงพลาสติก และการเลี้ยงปลาโดยใช้น้ำหมักชีวภาพบำบัดน้ำให้ปลาแข็งแรงไม่มีโรค เป็นผู้มีส่วนประสมการณ์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีแปลงสาธิตปลูกพืชอินทรีย์ ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติมากมายเช่น ปี 2551 หมออดินอาสา ปี 2549 เกษตรกรดีเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2545 เกษตรกรดีเด่นสาขาเกษตรอินทรีย์

4. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปรัชญาชีวิตนายแสวง มะโนลัย ปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลาร้องไห้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยพิจารณาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนายแสวง มะโนลัย และผู้นำวิธีการดำเนินชีวิตของนายแสวง มะโนลัยไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตของตนจนประสบความสำเร็จ เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย 1) นักวิชาการด้านการเกษตร จำนวน 5 คน 2) ปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 5 คน 3) เกษตรกรจำนวน 10 คนรวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาวเคราะห์ปรัชญาชีวิตนายแสวง มะโนลัย ปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลาร้องไห้สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎี และปรัชญาการดำเนินชีวิตในทัศนะพุทธปรัชญาพบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง ความเป็นไปของชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาด้วยการประพฤติปฏิบัติต่อชีวิต อันประกอบด้วยความประพฤติและการปฏิบัติทั้งในทางกาย ทางวาจาและทางใจ ต่อตนเองและสังคม ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วยการดำเนินชีวิต ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ การดำเนินชีวิตที่เป็นกุศลกรรม มีผลที่ได้รับ คือ ความสุข ทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า และการดำเนินชีวิตที่เป็นอกุศลกรรม คือการดำเนินชีวิตในทางที่ชั่ว มีผลที่ได้รับ คือ ทุกข์ ทั้งในโลกนี้ และในโลกหน้านั้นเองการดำเนินชีวิตบางที่เรียกว่าปรัชญาการดำเนินชีวิต ดังนี้ หลักการดำเนินชีวิตตามแนวทางของทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรม และหลักของการดำเนินชีวิตตามหลักมัตตัญญูตา

2. ปรัชญาชีวิต นายแสวง มะโนลัย ปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลาร้องไห้ พบว่า ทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นที่ราบขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 2 ล้านไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 13 อำเภอ 5 จังหวัด ได้แก่ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อำเภอชุมพลบุรีและอำเภอดำรง อำเภอสุรินทร์อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอเกษตรวิสัย อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอโพธาราม และอำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ดอำเภอศีลาจัต อำเภอราษีไศล และอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษอำเภอค้อวังและอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธรวิถีชีวิตของชาวบ้านในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้จากอดีตถึงปัจจุบันยังมีความผูกพันพึ่งพาอาศัยกันและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามที่มียึดเหนี่ยวจิตใจ ฮีตสิบสองเป็นประเพณีที่น่าสนใจทำให้มองเห็นวิถีชีวิตของชาวบ้านเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ว่ามีการปฏิบัติเรื่องประเพณีและความเชื่อที่เป็นแบบแผนอันก่อให้เกิดความสุขในชีวิตปราชญ์ชาวบ้านเป็นคำเรียกขานในเชิงยกย่องบุคคลที่สั่งสมประสบการณ์จนมีความรอบรู้หรือเชี่ยวชาญ และนำมาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยก้าวข้ามขีดจำกัดของการเรียนรู้ในระบบการศึกษาและคำที่มักจะมาควบคู่กันกับปราชญ์ชาวบ้าน คือภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และนายแสวง มะโนลัยถูกขนานนามว่าเป็นปราชญ์ชาวบ้านผู้ได้รับแรงบันดาลใจที่ทำเนื่องจากเศรษฐกิจไม่ดี และมีภาวะฝนแล้งทำให้มีหนี้สินมาก จึงทำให้ตัดสินใจผันตัวเองโดยการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรแนวใหม่ตามแนวพระราชดำริในรัชกาลที่ 9 ตอนแรกก็ทำเล็กๆ ก่อน ต่อมาขยายใหญ่ขึ้น ทางรัฐก็เห็นว่ามีควมตั้งใจก็เข้ามาสนับสนุนส่งเสริม จนปัจจุบันกลายเป็นฐานเรียนรู้ของเกษตรกรที่มาศึกษาดูงานทั่วประเทศ นายแสวง มะโนลัย ปราชญ์ชาวบ้านผู้มีความชำนาญในหลากหลายศาสตร์ อันเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด-ปุ๋ยหมัก การปลูกมะพร้าว น้ำหอม กิจกรรมเกี่ยวกลการหมุนเวียนวงจรเกษตร และการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การปลูกผักในถุงพลาสติก และการเลี้ยงปลาโดยใช้น้ำหมักชีวภาพบำบัดน้ำให้ปลาแข็งแรงไม่มีโรค ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผลงานของ นายแสวง มะโนลัย ที่ได้รับรางวัลและได้รับยกย่องว่าเป็นปราชญ์

3. วิเคราะห์ปรัชญาชีวิตนายแสวง มะโนลัย ปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลาร้องไห้ พบว่านายแสวง มะโนลัย มีหลักปรัชญาในการดำเนินชีวิตแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) การดำเนินชีวิตในด้านคุณาธิยา นายแสวง มะโนลัย เป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ อยู่ตลอดเวลา เนื่องจากยุคแรกนั้นต้องประสบกับปัญหา

ต่างๆ มากมายในการประกอบอาชีพ นอกจากการแสวงหาความรู้แล้วในด้านการดำเนินงาน นั้นนายแสวง มะโนลัย ยังได้น้อมนำเอาหลักการทรงงานของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับภูมิปัญญาปราชญ์ของตนที่มีอยู่ ซึ่งในการทำงานนั้นนายแสวง มะโนลัย กล่าวว่า “เน้นความพอเพียง ก่อเกิดความสุข ความภูมิใจ และแบ่งปัน” ซึ่งปัจจุบันนี้นอกจากจะได้รับยกย่องว่าเป็นผู้มีความรู้เป็นปราชญ์แล้ว นายแสวง มะโนลัย ยังเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับผู้ที่สนใจในด้านเกษตรอินทรีย์ เป็นการรักษากุณภูมิปัญญาและเผยแผ่ความรู้ให้กว้างขวางออกไปอีกด้วย โดยการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน

2) การดำเนินชีวิตในด้านจริยศาสตร์ นายแสวง มะโนลัย เป็นการดำเนินชีวิตตามหลักมรรคมิอังก 8 ประการ อันเป็นหลักจริยศาสตร์ชั้นสูง คือการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะ อันเป็นหลักของการดำเนินชีวิตที่ควบคู่ไปกับวิถีชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งหลักสัมมาอาชีวะนี้ได้มุ่งเน้นการมีฐานะมั่งมีหรือยากจน แต่มุ่งเน้นวิธีการแสวงหาทรัพย์อย่างไร และใช้จ่ายทรัพย์นั้นอย่างไร รวมไปถึงคุณค่าทางจิตใจและทางปัญญาที่รู้เท่าทันเข้าใจคุณค่าและประโยชน์ของทรัพย์ มีจิตใจเป็นอิสระไม่ตกเป็นทาสของเงิน อันจะทำให้ทรัพย์กลายเป็นเหตุเพิ่มพูนความทุกข์แก่ชีวิต ผู้มีสัมมาชีพจึงเป็นผู้ที่ทำงานแสวงหาทรัพย์ด้วยวิธีการที่ชอบธรรม นำทรัพย์ที่ได้มาใช้เลี้ยงตนเพื่อแบ่งปันผู้อื่น และใช้ทรัพย์ในทางที่เป็นบุญ นอกจากนี้ยังดำเนินชีวิตด้วยจิตใจที่เป็นอิสระ ปลอดโปร่งโล่งเบาพ้นจากความลุ่มหลงมัวเมาในทรัพย์สมบัตินั้น หลักสัมมาอาชีวะเป็นหลักธรรมที่มีความสัมพันธ์กันตั้งแต่ความเห็นที่ถูกต้องชอบธรรมไปจนถึงการเชื่อมั่นตั้งใจมั่นในการประกอบเลี้ยงชีพหน้าที่นั้น คุณค่าทางจริยธรรมของสัมมาอาชีวะ ยังเป็นฐานในการพัฒนาจริยธรรมในระดับต่างๆ ทั้งด้านการพัฒนาสังคม การเมือง ระบบการปกครอง เศรษฐกิจ และการพัฒนาระบบจริยธรรมให้สูงขึ้นไป เป็นการพัฒนาจากตนเองด้วยการรักษากาย วาจา ใจ ให้ถูกต้องชอบธรรมเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะของการพัฒนาตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรมอย่างสมบูรณ์ การดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะ

3) ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมสำหรับการดำเนินชีวิต

1) การดำเนินชีวิตด้วยความพอดีเป็นการบริโภคปัจจัยสี่แต่พอดีไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป รู้ว่าการบริโภคปัจจัยสี่นั้นเพื่อให้เราอยู่ได้ เพียงเพื่อจะบำเพ็ญตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2) การดำเนินชีวิตด้วยความพอประมาณ ความพอประมาณก็คือรู้จักควบคุมความต้องการและการกระทำต่างๆ ให้อยู่ในขอบเขตอันควรแก่สภาพและฐานะของตนไม่ให้เกินความจำเป็น และไม่ไปก้าวกายสิทธิของคนอื่นเป็นการไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสังคม และไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม

3) การดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณในการแสวงหาทรัพย์ เป็นการทำงานที่ปราศจากโทษ เลี่ยงชีวิตในทางที่ขอบธรรมเป็นสำคัญ การงานที่ปราศจากโทษจึงกำหนดเอาที่การกระทำนั้นจะต้องไม่เบียดเบียนตนและคนอื่นให้เดือดร้อน

4) การดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ การใช้จ่ายทรัพย์ต้องให้สมกับฐานะของตนไม่ใช้จ่ายจนเกินตัว และไม่ให้อัตคัดฝืดเคืองจนเกินไป และการใช้จ่ายทรัพย์ที่ตนหามาได้ให้อยู่ในความพอดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาชีวิตนายแสวง มะโนลัย ปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลาร้องไห้ ได้พบประเด็นที่น่าสนใจผู้วิจัยจึงนำประเด็นที่น่าสนใจเหล่านั้นมาเพื่ออภิปรายผลดังนี้

1) **ปรัชญาการดำเนินชีวิตในทัศนะพุทธปรัชญา** การดำเนินชีวิตตามหลักพุทธปรัชญาแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับโลกียะ ต้องใช้หลักหลักธรรมที่เหมาะสมกับสภาวะของผู้ครองเรือนมี ศีล 5 และฆราวาสธรรม เป็นต้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อความเจริญงอกงามในการดำเนินชีวิต และระดับโลกุตระ มีอริยสัจ 4 และอริยมรรคมีองค์ 8 โดยมีพระนิพพานเป็นเป้าหมายสูงสุดซึ่งสอดคล้องกับ Sopita Chiwaphong (2010 : 6) ได้กล่าวถึงหลักการดำเนินชีวิตตามแนวพุทธ พบว่าการดำเนินชีวิตของผู้เฒ่าเริ่มจากการพัฒนาตนเป็นคนเก่งมีความรู้ความสามารถและคุณธรรมโดยอาศัยกัลยาณมิตรและโยนิโสมนสิการเพื่อให้เกิดแนวทางนำไปสู่ความสำเร็จมีคุณสมบัติของการการครองตนครองคนครองงานและครองใจอันเป็นมาตรฐานของการเป็นผู้นำที่ดีและสอดคล้องกับ Phrasamusurang Sujinno (Chan-Ngam) (2010 : 10) ว่า ระบบบริโภคนิยมในสังคมไทย มีลักษณะที่เห็นได้ชัดเจนคือ เป็นการรับเอาเทคโนโลยี ค่านิยม วัฒนธรรม รูปแบบการศึกษา และรูปแบบการบริโภคมาจากประเทศตะวันตกเพราะเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะสามารถพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญทัดเทียมกับต่างชาติได้ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของคนไทย จนไม่

หลงเหลืออัตลักษณ์ และความสงบสุขที่เคยมีมา ต้องแสวงหาวัตถุ และนำเข้าสินค้าราคาแพง มาปรุงแต่งชีวิต ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมในปัจจุบัน แนวคิดปรัชญา บริโภคนิยมกล่าวถึงจุดหมายของชีวิตว่าอยู่ที่การพยายามหาสิ่งเสพมาบริโภคให้มากที่สุด ปัญหาลัทธิบริโภคนิยมเกิดจากการเลียนแบบวัฒนธรรมทุนนิยมตะวันตก บริโภคนิยมเป็น ลักษณะการจับจ่ายใช้สอยมากเกินไป บ่อยเกินไป แพงเกินกว่าฐานะรายได้และความจำเป็น ลัทธิบริโภคนิยมที่ระบาดในประเทศไทยได้ง่ายมากคงมาจากหลายปัจจัยรวมทั้งรากเหง้าทาง วัฒนธรรมเดิมของไทยน่าจะมีส่วนส่งเสริมให้คนไทยนิยมบริโภคฟุ่มเฟือยด้วย ซึ่งสอดคล้อง กับงานเขียนของ อี.เอฟ. ชูเมกเกอร์ (E.F. Schumacher) (1973 : 1) ที่กล่าวถึงแนวคิด บริโภคนิยมว่า วัตถุคือสิ่งที่จะนำไปสู่ความสุขและสนุกสนานอันเป็นความต้องการของมนุษย์ แนวคิดนี้กำลังแพร่ขยายออกไปครอบคลุมโลก แต่ก็ยังแก้ปัญหของโลกไม่ได้ ตรงข้ามมัน กลับนำไปสู่ปัญหาที่หนักหนาสาหัสเพิ่มขึ้นจากความโลภที่ไม่มีวันสิ้นสุด

2) วิถีชีวิตนายแสง มะโนลัย ปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลาร้องไห้
นายแสง มะโนลัย เป็นปราชญ์ชาวบ้านที่มีความมุ่งมั่นมีพยายามเพื่อการเอาชนะอุปสรรค ต่างๆที่เกิดขึ้น เห็นวิกฤตต่างๆ เป็นโอกาส ยึดมั่นในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้นำหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ภาคปฏิบัติจนประสบความสำเร็จได้เป็นแบบอย่างในการ ดำรงชีวิตของคนในสังคม และเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และ การทำปุ๋ยอินทรีย์ของสังคมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prasobsuk Rittidej, (2010 : 71-76) พบว่า โครงสร้างสังคมของชุมชนที่ส่งผลต่อกระบวนการปรับตัวในสังคมเกษตรกรรม แบบพื้นบ้านและแบบใหม่คือในสังคมเกษตรกรรมพื้นบ้านมีโครงสร้างสังคมเป็นครอบครัว แบบขยายระบบเครือญาติส่วนในสังคมเกษตรกรรมแบบใหม่โครงสร้างสังคมเป็นครอบครัว เดียวใช้แรงงานเครือญาติลดน้อยลงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ยังคงอยู่ ความสัมพันธ์กับรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นไปตามแนวคิดการพัฒนากระแสหลักและ กระแสทางเลือก

3) ปรัชญาชีวิตนายแสง มะโนลัยปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลา
นายแสง มะโนลัย ได้ประพจน์ตนเป็นแบบอย่างในฐานะปราชญ์ชาวบ้านผู้ประสบ ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ และการนำหลักคำสอนทางพุทธ ศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต มีหลักสัมมาอาชีวะ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถะ และ หลักมัตตัญญูตา ทำให้นายแสง มะโนลัย เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชนและสังคมทั่วไป

สอดคล้องกับบทความของ พระมหากษณะ ตรุโณ ที่กล่าวถึงการดำเนินชีวิตของคนไทยว่า ดำเนินชีวิตในเชิงปรัชญาของคนไทยที่เห็นชัดเจนคือในเชิงญาณวิทยา คนไทยมีวิธีแสวงหาความรู้และมีวิธีการนำความรู้มาใช้ ในเชิงจริยศาสตร์ คนไทยมีความเพียรในการปฏิบัติตามหลักจริยศาสตร์ในศาสนาที่ตนนับถือ โดยการแสวงหาความรู้ของนายแสง มะโนลัย ในช่วงแรกเกิดจากการได้ฟังพระราชดำรัสของในหลวงรัชกาลที่ 9 เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นก็ได้เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ แล้วนำมาลงมือปฏิบัติจนเกิดผลสำเร็จ โดยการแสวงหาความรู้นี้มนุษย์จะรู้ได้ก็ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง พระพุทธศาสนากล่าวถึงการเข้าหลักธรรมว่าเป็น ปัจจัยตั้ง เวทิตัพโพ วิญญูหิ คือพระธรรมนี้เป็นสิ่งที่วิญญูชนจะรู้ได้ และการรู้ได้นั้นเป็นของเฉพาะตน ต้องปฏิบัติตามจึงจะรู้ ทำแทนกันไม่ได้ แบ่งปันให้กันไม่ได้ ต้องประจักษ์ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวิรัตน์ อภิธมโม (เข้พวง) พบว่า แหล่งกำเนิดความรู้ทางพุทธปรัชญาเถรวาทมีทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือเกิดจากการปฏิบัติตามหลักภวามยปัญญา และแหล่งกำเนิดความรู้ทางอ้อมได้จากการฟัง (สุตมยปัญญา) การคิด (จินตามยปัญญา) และนางเสาวนีย์ พงศกรเสถียร ว่า โลกุตตรปัญญา เป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงซึ่งเป็นสัญญาขึ้นพิเศษที่อยู่เหนือระดับสามัญธรรมดา และลักษณะวัด ปาละรัตน์ ได้กล่าวว่าความรู้สามารถทดสอบว่าเป็นจริงได้ด้วยประสบการณ์ของตนเองจากการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และจิต

ส่วนการดำเนินชีวิตในด้านจริยศาสตร์นี้นายแสง มะโนลัย ได้ประพจน์ตนเป็นแบบอย่างในฐานะปราชญ์ชาวบ้านผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบสัมมาอาชีพ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจทฤษฎีใหม่และการนำหลักคำสอนทางศาสนาที่ตนนับถือมาประยุกต์ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ หลักจริยศาสตร์ที่ว่าด้วยสัมมาอาชีพะอันเป็นหนึ่งในมรรค 8คือการเลี้ยงชีพชอบ หมายถึงการทำมาหากินด้วยอาชีพที่สุจริตซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนางสุชานาล บุญเที่ยง ที่พบว่า ปราชญ์ชาวบ้านอีสานเป็นผู้นำแนวคิดปรัชญาการดำเนินชีวิตที่ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างและการพัฒนาสู่การพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งนอกจากนายแสง มะโนลัย จะประสบผลสำเร็จด้วยตนเองแล้วยังถ่ายทอดความรู้ด้านการทำเกษตรทฤษฎีใหม่แก่ชุมชนและผู้สนใจอีกด้วย อันเป็นรูปแบบของการถ่ายทอดจากบุคคลสู่บุคคลเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมนทา ศรีสวัสดิ์ กล่าวถึงปราชญ์ชาวบ้านในด้านวัฒนธรรม มีการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีเดิม การอนุรักษ์อาหารประจำ

ท้องถิ่น อนุรักษ์ประเพณีพื้นบ้าน และอนุรักษ์การใช้ภาษาประจำถิ่นโดยการถ่ายทอดความรู้ของนายแสวง มะโนลัย เป็นลักษณะของการปฏิบัติให้ดู การสาธิตอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้รับความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งภาครัฐควรมีการให้การสนับสนุนในด้านการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะบุคคลสู่กลุ่มบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาจุลศักดิ์ จุลวฑฒโน (รณน้อย) พบว่า ปราชญ์อีสานได้ประยุกต์หลักพุทธธรรมที่จำเป็นในการทำงานลงไปด้วยด้วยเหตุนี้แนวคิดและวิธีการทำงานของปราชญ์อีสานจึงนำไปแก้ปัญหาเศรษฐกิจแนวพุทธได้ก็เนื่องจากว่าได้นำหลักพุทธธรรมไปปรับใช้แล้วแต่กรณีไปนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาชีวิตนายแสวง มะโนลัย ปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลาร้องไห้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดอุดมคติของปราชญ์ชาวบ้านในด้านจริยศาสตร์”
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “รูปแบบการนำเสนอแนวคิดปราชญ์ชาวบ้านด้วยการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ โดยการศึกษาเฉพาะกรณี”
- 3) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและรูปแบบการดำเนินการของชุมชน”

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาชีวิตนายแสวง มะโนลัย ปราชญ์ชาวบ้านแห่งทุ่งกุลาร้องไห้” ซึ่งสามารถสรุปองค์ความรู้ที่เกิดจากการทำวิจัยได้ดังนี้

- 1) การดำเนินชีวิตตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตโดยการทำเกษตร ซึ่งถือเป็นเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองในระดับชุมชนที่เน้นการกระจายที่เป็นธรรมและแนวทางพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอาศัยความรู้ที่สั่งสมมาจากบรรพบุรุษและการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ผสมผสานเข้าด้วยกัน เป็นการดำเนินชีวิตที่ยั่งยืนและทวนกระแสสังคมที่ตกอยู่ภายใต้กระแสบริโภคนิยม

2. ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการสั่งสมกันมาตั้งแต่อดีตและเป็นเรื่องของ การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดย ผ่านกระบวนการทางจารีตประเพณี วิถีชีวิต การทำมาหากินและพิธีกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิด ความสมดุลระหว่างความสัมพันธ์เหล่านี้ เพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน

3. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรในการประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นการนำเอาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี องค์ ความรู้ ภูมิปัญญา การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ใน ท้องถิ่นมาผนวกกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรผสมผสานด้วยระบบการบริหารจัดการที่เกิด จากการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่ายองค์ความรู้ของเกษตรกร เพื่อนำสิ่งที่ดีให้แก่ นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้ และนำความรู้ ประสบการณ์และความประทับใจกลับไป เป็น การรักษาพื้นที่สีเขียวและการทำการเกษตรไว้สู่รุ่นลูกหลาน เกิดชุมชน สังคม ที่มีคุณภาพ และมีความสุข อย่างยั่งยืน

References

- Agriculture and Cooperatives. (2008). *Community Sufficiency Economy Learning Center Project*. Bangkok : Thailand Agricultural Cooperative Printing Co., Ltd.
- E.F. Schumacher. (1973). Buddhist Economics. *Online*. Retrieved December 26, 2018. from: <http://www.dharma-gateway.com/monk/preach/lp-prayuth/lp-prayuth-10-02.html>.
- Ministry of Agriculture and Cooperatives. (2002). *Proper and Proper Rice Planting*. Bangkok : Department of Agricultural Extension.
- Phrasamusurang Sujinno (Chan-Ngam). (2010). *Alternative : Balanced Livelihood and Consumerism Problem Solution for Thai Society*. Master thesis. Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Prawet Wasi. (2007). *Sufficiency Economy and Civil Society : Reviving the Social Economy*. Bangkok : Doctor of Folklore.
- Prasobsuk Rittidej . (2010). An Alternative Community Learning Center For The Thai Youth In The Northeast. *Journal of Rajabhat Maha Sarakham University*, 4(1), 71-76.

Sopita Chiwaphong. (2010). *An Analytical Study of the Buddhist Ways of Life of The Leaders in Thai Societies*. Master thesis. Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.